



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor**

**Graziani, Antonio Maria**

**Parisiis, 1669**

Cap. XVI. Ad Venetos, & alios Italiae Principes mittitur.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-9616**

nibus, quos subinde parvâ mercede comparabant, per devia itinera incolumes prius pervenire, quàm de fuga eorum resciri ab adversariis potuerit; qua quidem in fuga longè maximum discrimen Commendonus ipse adivit, cùm in densissimis Arduennæ saltibus, prægressis reliquis solus ab via aberrasset, totam enim noctem per tenebras vagatus, ægrè posterâ luce ad socios, de salute ejus vehementer sollicitos, se recepit, atque per Eburonum, seu Leodiensium fines in Galliam, atque Lugdunum transgressi, inde cum Carolo Carafa ab Henrico redeunte, classe Gallicâ Romam omnes trajecere.

---

*Ad Venetos, & alios Italiae principes  
mittitur.*

#### CAPUT XVI.

**I**NTEREA Romæ Marco Antonio Columnæ Ascanii filio, quòd occultos domi suæ cœtus adversus Pontificem habuisset, dies est dicta, cùmque citatus non adesset, majestatis damnatus oppida, quæ intra Romanæ Ecclesiæ fines obtinebat, amisit. Hinc exortum inter Pontificem, & Cæsarem bellum, cùm Cæsar non opprimi Columnam suarum rerum interesse diceret, Paulus impediri se in suo jure iniquissimum censeret. Commendonus igitur reversus Romam initio hujusce



jusce belli, statim vix tridui quiete concessâ, ad  
 Principes beneficiarios Romanæ Ecclesiæ conti-  
 nendos in officio, ne quis auctoritate, & pollici-  
 tationibus Cæsaris abductus de fide decederet,  
 est missus. Quorum Hercules Ferrariensium Dux,  
 etiam in societatem armorum venit, infestum-  
 que bellum in circumpadanis locis Cæsarianis fe-  
 cit. Sed cum maximè omnium cuperet Pontifex  
 Venetos sibi propter civitatis ejus opes, ac di-  
 gnitatem adjungere, tantum Commendoni in-  
 dustriæ, atque fidei tribuit, ut eum potissimum  
 Venetias mittendum censuerit. Quod quidem  
 Veneto civi ante ipsum contigit nemini, præter-  
 quam vni Petro Bembo, viro ætatis ejus famâ  
 eruditionis præstantissimo: quem Leo Pontifex  
 ab simili causa Venetias ad Senatum misit. Eâ-  
 que res Commendono haud mediocri apud cives  
 suos gloriæ fuit, cum tantis de rebus vni com-  
 missum munus, vnus Principis latus tegens, cæ-  
 teris omnibus infra se positis conspiceretur. Quin  
 etiam accidit, ut illis fortè diebus Antonius Tri-  
 vultius Tolonensis Episcopus, vir apud Insu-  
 bres claræ nobilitatis, qui tum pari Nuncii munere  
 Venetiisungebatur, in Cardinalium Collegium  
 à Paulo sit lectus: cujus honoris ornamenta ab  
 Urbe ad eum missa, Commendonus illi ex autho-  
 ritate Pontificis tradidit solemnibus in sacris, qui-  
 bus Princeps, Senatúsque celebrandæ rei causâ  
 intererant, Antonique ad genua accidentis ca-  
 piti purpurei galeri insigne imposuit; quod cum



faceret, succlamatum à quibusdam est; Antoni hanc postmodum reddere operam Commendononememento. Ea enim ejus erat virtutis fama, ut passim summos illi honores homines augurarentur. Cæterum Commendonus usque fere ad exitum belli in ea civitate est retentus, ubi sæpe apud Venetos de iniquitate adversariorum, de injuriis, de insidiis Pontifici Maximo factis, de periculo in quo Romana res versaretur, ac de Hispanorum cupiditate Italiæ Regnum affectantium, gradumque sibi ex subacto Romano Pontifice, populisque ejus imperio parentibus ad reliqua, & ad ipsos Venetos struentium, copiosis, crebrisque orationibus disseruit. Et quamquam Venetorum civitas pacis, & otii studiis dedita armorum motus reformidet, Senatúsque exactæ senectutis Pontifici haud fidens, temerè in bellum adversus præpotentem Regem non esse sibi descendendum statueret, tamen ne cadere quidem rem Romanam, & crescere supra modum Hispanorum in Italia opes, non ad se magnopere pertinere existimabat. Commovebatúrque Commendoni oratione, affirmantis, nisi Veneti opem tulissent, suaque pro Italiæ salute, & pro Antistite sacrorum, & principe Christianæ Reipublicæ justa, & pia arma adversus gentis externæ, & nequaquam vanâ spe omnium libertati imminentis vim opposuissent, oppressum in tanta, tam repentini, nec opinati belli mole Pontificem Maximum, cui si victo jugum ab superbo hoste injectum fuisset,



id verò non turpe solum, ac deforme Venetis, qui confugientem ad eorum societatem Pontificem aspernati dicerentur: quod à pietate, & sapientia Senatus alienum esset, sed periculosum quoque, atque adeò exitio proximum fore. Hæc Com-mendonus cum apud Patres, tum apud amicos, & propinquos suos graviter, accuratèque disse-rens, civitatem in magnam curam, metumque conjecerat, ne Hispani, gens imperii avida, impa-ratum aggressa Pontificem subigere, atque nul-lo inde pudore reliquarum civitatum libertati vim afferre. His anxii, cum neque tutum civitati suæ esse videretur pati in tantum jam propagari Hispanorum in Italia opes, ut omnium rerum vis, ac potestas ad eos perveniret, neque tamen temerè se dubio implicare bello vellent, in præ-sentia medium sequi consilium placuit. Recon-ciliatores pacis se ferentes Franciscum Frumen-tum scribam Reipublicæ cum litteris, & manda-tis ad Albæ Ducem, qui pro Cæsare Italicis re-bus cum imperio præerat, mittunt. Orant, ut vi, atque armis absistat, neque sacrosanctum Ponti-ficem, quod invidiosum Hispanorum nomini, & à Cæsaris, Regisque filii pietate abhorrens esset, oppugnatum eat: posse de quibus dissiderent vti-lius, salubriusque per communes amicos compo-ni. In eandem sententiam litteras in Hispaniam ad Regem dedere. Videbantur & ad minas, de-nunciationesque belli, si preces non valuissent, impelli posse, tantus metus incesserat civitatem,



ne Pontifex inermis, & impar opprimeretur, pro-  
tinúsque inde ipsi à victoribus peterentur. Sed  
Carolus Carafa Cardinalis, vbi descendere ab  
Alpibus Gallorum copias accepit, spe victoriæ per-  
inde ac ipsâ victoriâ inflatus, ac tumens, Vene-  
tias ipse excurrerat, Senatúmque vrgendo ad ca-  
pessenda simul arma, atque infestæ gentis spiri-  
tus infringendos, persequendósque communes  
hostes, & Italiâ pellendos hortabatur. Ingentem  
vim equitum, peditúmque invictæ juventutis è  
Gallia adventare, & transgressas Alpes esse, Pon-  
tificem ad vltionem sui inflammatum enixè in-  
struere bellum, justúmque exercitum habiturum.  
Accedere Ferrariensium Ducem opportunum dis-  
tinendo circa Padum hosti; victoriam esse in  
manibus, magnáque victoriæ præmia: Venirent  
ipsi in partem, & augendi imperii occasionem  
elabi sibi ne paterentur. Hæc Carafa elatè, ac  
magnificè jactabat: Cæterum Senatúm, quem  
metus ex periculo Pontificis ad curam rerum sua-  
rum converterat, tantæ ostentatæ vires securum  
sui magis, quàm alieni sollicitum reddiderunt.  
Itaque accepto, cultóque omnibus honoribus Ca-  
rolo, & speciosis responsis sine vlllo effectu dimis-  
so, ipsi quietem egerunt.

